

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ**

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

- педагогіка
- психологія
- мовознавство
- методика викладання
- філософія
- історія
- соціологія
- політологія

Серія: Соціально-гуманітарні науки

ВИПУСК 3

2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

*- педагогіка - психологія - мовознавство -
- методика викладання - філософія -
- історія - соціологія - політологія -*

Серія: Соціально-гуманітарні науки

Випуск № 3 • 2014 р.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
MINISTRY OF AGRARIAN POLICY AND FOOD OF UKRAINE
VINNYTSIA NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY
UKRAINIAN AND FOREIGN LANGUAGES DEPARTMENT

SCIENTIFIC NOTES

*- pedagogics - psychology - linguistics -
- teaching methodology - philosophy -
- history - sociology - politology -*

Series: Socially-humanitarian sciences

Issue № 3 • 2014

Наукові записки Вінницького національного аграрного університету. –Серія: Соціально-гуманітарні науки / Гол. ред. Калетнік Г.М. – Вінниця: ВНАУ, 2014. – Вип. 3. – 148 с.

Редакційна колегія / Editorial Board

- Калетнік Г.М.** – доктор економічних наук, професор, дійсний член (академік) НААН України, президент ВНАУ (головний редактор) **Kaletnik H.M.** – Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine, President of VNAU (chief editor)
- Джеджула О.М.** – доктор педагогічних наук, професор, ВНАУ (заступник головного редактора) **Dzhedzhula O.M.** – Doctor of Pedagogic Sciences, professor, VNAU (assistant chief editor)
- Тимкова В.А.** – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української та іноземних мов ВНАУ (заступник головного редактора) **Tymkova V.A.** – Candidate of Philological Sciences, assistant professor, Head of Ukrainian and Foreign Languages Department, VNAU (assistant chief editor)
- Кравець Р.А.** – кандидат педагогічних наук, ВНАУ (відповідальний секретар) **Kravets R.A.** – Candidate of Pedagogic Sciences, VNAU (executive editor)

Члени редакційної колегії / Editorial Staff Members

- Романишина Л.М.** – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, Хмельницький національний університет **Romanyshyna L.M.** – Doctor of Pedagogic Sciences, professor, Honoured Educator of Ukraine, Khmelnytskyi National University
- Вачевський М.В.** – доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВО України, член Національної спілки журналістів України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка **Vachevskiy M.V.** – Doctor of Pedagogic Sciences, professor, academician of ASHE of Ukraine, corresponding member of the National Union of Ukraine’s Journalists, Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko
- Левчук К.І.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та філософії, ВНАУ **Levchuk K.I.** – Doctor of Historic Sciences, professor, Head of the Department of the Ukrainian History and Philosophy, VNAU
- Легун Ю.В.** – доктор історичних наук, професор, ВНАУ **Lehun Yu.V.** – Doctor of Historic Sciences, professor, VNAU
- Капранов О.П.** – доктор філософії, доцент кафедри англійської мови Стокгольмського університету, Швеція **Alexander Kapranov** – Doctor of Philosophy, assistant professor of the Department of the English Language, Stockholms Universitet, Sweden
- Курлянд З.Н.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, Державний заклад „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського“ **Kurliand Z.N.** – Doctor of Pedagogic Sciences, professor, Head of the Department of Pedagogy, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynskiy”
- Мельничук І.М.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін, ДВНЗ „Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України“ **Melnychuk I.M.** – Doctor of Pedagogic Sciences, professor, Head of the Department of Philosophy and Social Subjects, SHEI “Ternopil State Medical University named after I.Ya. Horbachevskiy of MHP of Ukraine”
- Петрук Н.К.** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки, ХНУ **Petruk N.K.** – Doctor of Philosophy, professor, Head of the Department of Social Work and Social Pedagogy, HNU
- Тимошук Н.М.** – кандидат філологічних наук, доцент, ВНАУ **Tymoshchuk N.M.** – Candidate of Philological Sciences, assistant professor, VNAU
- Степанова І.С.** – кандидат філологічних наук, доцент, ВНТУ **Stepanova I.S.** – Candidate of Philological Sciences, assistant professor, VNTU
- Матієнко О.С.** – кандидат педагогічних наук, доцент, ВНАУ **Matienko O.S.** – Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor, VNAU
- Довгань Л.І.** – кандидат педагогічних наук, доцент, ВНАУ **Dovhan L.I.** – Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor, VNAU

ЗМІСТ

Волошина О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ТАКТИЛЬНОЇ
ЛЕКСИКИ ТА ГУСТАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ УХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ6

Гарник А.А.,

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....16

Дакалюк О.О.

СУЧАСНИЙ СТАН НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ У НЕМОВНИХ ВУЗАХ22

Кравець Р.А.

МОДУЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В АГРАРНОМУ ВНЗ28

Манжос Е.О.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА41

Марлова А.С.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ІНШОМОВНОЇ
ФАХОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ
МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....46

Матієнко О.С.

ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ „ЕКОНОМІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ”.....55

Миколюк О.П.

МАЙБУТНІЙ ІНЖЕНЕР ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ОСОБИСТІТЬ
У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....61

Обухова В.М.

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ЧИННИКИ ЗМІН
У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ НАШИХ СУЧАСНИКІВ.....67

Перішко І.В. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТОЛОГАМИ ТУРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ РЕГІОНУ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	72
Сніговська О.В. МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ ІЗ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР.....	78
Тимкова В.А., Марцінко Т.І. ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ СУЧАСНОГО АГРАРІЯ.....	84
Хомяковська Т.О., Москаленко І.В. СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	91
Шестопал О.В., Насонова Н.А., Рибко Н.В. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	100
Ryabokon O., Koval I., Panchenko S., Polishchuk L. LINGUISTIC PARALLELS IN SELF-TEACHING LANGUAGES.....	107
Vasilenko G., Ryabokon O., Glavatska L. LIFE-LONG SELF-TEACHING LANGUAGES.....	116
АНОТАЦІЇ.....	124
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	143
ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ.....	145
ПРАВИЛА ПОДАННЯ МАТЕРІАЛІВ ДО ДРУКУ.....	147

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Метою навчання іноземним мовам у вищих навчальних закладах є формування у студентів професійної компетенції шляхом розвитку та вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письма та аудіювання. На шляху успішного оволодіння іноземною мовою у вузі стоїть недостатня, а інколи й відверто низька мотивація студентів до вивчення мови. А отже, саме інтерактивні технології дають змогу створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність, інтелектуальну спроможність. В основу такого навчального процесу закладено співробітництво і продуктивне спілкування, спрямоване на розвиток творчих здібностей студентів, спільне розв'язання проблем, здатність виділяти головне, ставити цілі, планувати діяльність, розподіляти функції, відповідальність, критично міркувати. Тому, вважаємо за необхідне активізувати процес навчання використовуючи відповідні інтерактивні технології. Саме ефективність організації процесу навчання іноземних мов у навчальних закладах, сучасний комунікативний підхід до визначення змісту навчання, використання відповідних сучасних методів і новітніх технологій, обґрунтованість мети навчання кожного з урахуванням категорії тих, кого навчають іноземної мови, основні напрямки реалізації ідеї «озброєння» молодого покоління соціокультурними знаннями, вміннями і навичками володіння іноземними мовами створюють реальну можливість використання мови як засобу інтеграції до міжнародної спільноти.

Метою статті є дослідити використання інтерактивних методів як засобу підвищення ефективності навчання іноземним мовам у вищій школі, з'ясувати наскільки інтерактивні технології навчання відповідають сучасним вимогам

гуманізації освіти та потребам суспільства, наскільки вмотивоване їх застосування на уроках іноземних мов.

Аналіз останніх досліджень. Інтерактивні підходи до навчання не є абсолютно новими для української школи. Частково вони використовувалися в перші десятиріччя минулого століття і були поширені в педагогіці та практиці української школи ще в 20-і роки – роки масштабного реформування шкільної освіти. Подальшу розробку елементів інтерактивного навчання ми можемо знайти в працях В. Сухомлинського, творчості вчителів – новаторів 70–80-х рр. Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкової та інших. У методиці навчання іноземних мов, зокрема у змісті «Нового словника методичних термінів й понять» за Є. Азімовим, міститься тлумачення термінів інтерактивне навчання, інтерактивні методи навчання, інтерактивні засоби навчання, інтерактивний, інтерактивний діалог, інтерактивний режим, інтеракція [1, с. 217]. У тлумаченні зазначених термінів чітко виражено зміст терміну «інтерактивний» в різних сполученнях із урахуванням і орієнтацією на специфіку його використання у процесі навчання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Перед викладачами іноземної мови у неможливо вузькому гостро стоїть проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до мови, яку вони вивчають, закріплення позитивної мотивації у її вивченні. Інтерактивні методи викладання - це група сучасних методів, які базуються на інтеракціонізмі - однієї з популярних в сучасній соціальній психології концепції. В рамках цієї концепції пропонується поняття «взаємодія», тобто соціальна взаємодія людей як міжособистісної комунікації, особливістю якої визнається здатність людини «приймати роль іншої», уявляти як партнер по спілкуванню сприймає його, відповідно інтерпретувати ситуацію та конструювати власні дії. На нашу думку, сутність інтерактивного навчання полягає у взаємонавчанні, груповій формі організації освітнього процесу із реалізацією активних групових методів навчання для вирішення дидактичних завдань. На разі, викладач виконує функції помічника в роботі, консультанта, організатора та стає одним із джерел інформації.

Студент і викладач, при цьому, виступають рівними суб'єктами навчального процесу, який принципово виключає домінування будь-кого з них, але має враховувати конкретний досвід та практичне застосування. Під час такого діалогічного навчання студенти вчаться мислити критично, розв'язувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, брати участь у різних дискусіях, приймати зважені рішення та спілкуватись з іншими людьми.

Слід зазначити, що використання інтерактивних форм навчання у неможливому вузі буде більш ефективним, якщо зміст навчального процесу буде тісно пов'язаним з майбутньою професійною діяльністю студента. У процесі навчання викладач має брати до уваги рівень володіння мовою студентами, рівень сформованості комунікативних навичок, слідкувати, щоб теоретичні знання, в процесі активного навчання, ставали усвідомленими. Використання різних форм навчання має бути поетапним та логічно побудованим. Виконуючи такі завдання студенти можуть практично осмислити інформацію подану в тексті, активізувати свій лексичний та граматичний словниковий запас.

Характерними рисами інтерактивного навчання є взаємонавчання. Кожен студент одночасно є викладачем по відношенню до інших членів групи, він допомагає подолати труднощі, пояснює, дає зразки мовлення. В останні роки взаємне навчання в методиці іноземної мови має назву «навчання у співпраці». Взаємодія у мовленні, тобто участь у бесіді, діалозі, уміння знайти вербальні засоби розпочати, підтримати чи завершити бесіду є наступна характерна риса інтерактивного навчання. Інтерактивне навчання іноземної мови базується на взаєморозумінні між окремими комунікантами в процесі комунікативного спілкування. Взаємодія у мовленні досягає мети лише при взаєморозумінні. Із зазначеного витікає, що твердження окремих викладачів про те, що інтерактивне навчання іноземній мові типове лише для навчання усного мовлення (діалогу, полілогу, аудіюванню, бесіді) не є оправданим, оскільки у контексті змісту характеристик інтерактивного підходу в навчанні іноземних мов з позицій лінгвопсихологічних засад особливого розгляду заслуговує

питання ефективності використання інтерактивної методики у навчанні письмових видів мовленнєвої діяльності (читанні і письму). У першому прикладі читач вступає в інтеракцію із змістом тексту, в другому – з потенційним читачем.

Інтерактивне навчання успішно реалізується не лише завдяки взаємодіюванню, взаєморозумінню між комунікантами в різних режимах, а й завдяки використанню інтерактивних засобів навчання, таких як: інтерактивна дошка, електронний підручник, мультимедійні диски, електронні навчальні програми, ресурси мережі Internet і ін.. Інтерактивність базується на психолінгвістичному принципі взаємопов'язаності і взаємообумовленості всіх видів мовленнєвої діяльності. Визначаючи існування різних методів у сучасному процесі навчання іноземних мов, доцільно відзначити, що в цьому процесі провідне положення посідають інтерактивні методи, які в рамках комунікативно-орієнтованого підходу мають на меті:

а) створити атмосферу навчання, при якій студент відчуває себе комфортно і вільно;

б) стимулювати інтерес того, хто навчається, пробудити у нього бажання практично використовувати іноземну мову, а також потребу до навчання, що і є реальним досягненням успіху в оволодінні дисципліною;

в) активізувати діяльність студента і таким чином зробити його головною дійовою особою, яка активно і рівноправно взаємодіє з іншими студентами, як учасниками комунікативного навчального процесу;

г) створювати ситуації, при яких викладач не є центральною фігурою;

д) завдяки використанню інтерактивних прийомів переконати студентів, що вивчення і оволодіння іноземною мовою в значній мірі залежить і пов'язано з його особистими інтересами;

е) сформувати в студентів вміння працювати над мовою самостійно і творчо.

У сучасній практиці викладання іноземної мови досить ефективно використовуються різні варіанти навчання у співробітництві, які сприяють

залученню студентів до інтерактивної діяльності на заняттях. Основними варіантами навчання у співробітництві є:

- ✓ навчання в команді (Student Team Learning);
- ✓ мереживна пила (Jigsaw, E. Аронсон , 1978р.);
- ✓ навчання під девізом «Вчимося разом» (Learning Together);
- ✓ використання ігрових технологій.

Student Team Learning (STL, навчання в команді): викладач пояснює матеріал, а потім пропонує студентам в групах закріпити його (без змагань у групі). Виконання завдань пояснюється студентом вголос, студенти допомагають один одному, а після завершення завдання, пропонується обговорення його всіма учасниками та оцінка їх роботи.

Jigsaw («мереживна пила»): на першому етапі творчого застосування мовного матеріалу студенти діляться на «Home Groups" (початкові групи), по три студента в групі. Кількість студентів залежить від кількості текстів. Метою роботи є самостійне ознайомлення з текстом, з метою загального охоплення змісту, повного розуміння та виконання завдань, пов'язаних з перевіркою розуміння прочитаного. На другому етапі робота проходить в експертних групах ("Expert Groups"). Мета роботи - порівняти відповіді, до яких студенти дійшли самостійно в «Home Groups", разом підготувати переказ тексту. Успіх роботи залежить від сумісної роботи студентів. Третій етап роботи - це повернення учасників до "Home Groups", де вони по черзі переказують свої тексти; кожний учасник повинен не тільки ознайомити інших членів групи зі змістом свого тексту, але й допомогти їм зрозуміти його.

Learning Together (вчимося разом): студенти діляться на групи по 3-5 осіб. Кожна група виконує одне завдання, яке є частиною однієї великої теми, над якою працювали всі студенти. Таким чином, викладач контролює успішність виконання завдання, характер спілкування та спосіб надання допомоги один одному.

Залучення студентів до інтерактивної діяльності, а також підвищення мотивації вивчення іноземної мови може бути досягнуто завдяки використанню

ігрових технологій у навчанні. Ігрова технологія забезпечує єдність емоційного та раціонального у навчанні. Ігри відповідають природним бажанням учасника, є унікальним засобом навчання без примусу, підвищують інтерес до учбових занять. Ігрові взаємодії передбачають неформальне спілкування, що дозволяє учасникам розкрити свої особисті якості, підвищують їх самооцінку. За допомогою ігор можна зняти психологічну втому та мовний бар'єр. Безперечно, головною перевагою ігор є колективна форма роботи та створення доброзичливої атмосфери і ситуації успіху для студентів.

Висновки. Таким чином, одним із провідних принципів навчання іншомовного спілкування у вищій школі є формування в студентів мотивації до вивчення іноземної мови, до оволодіння мовленнєвою компетенцією, що неможливо без взаємодії і взаєморозуміння. Завдання використання інтерактивних технологій полягає в тому, щоб кожне заняття зробити цікавим, щоб воно спонукало студентів до активної роботи на занятті і творчої активної роботи вдома. Отже, використання інтерактивних форм та методів в реалізації особистісно-орієнтованого підходу у викладанні іноземної мови дозволяє значно збільшити час мовної практики на заняттях для кожного студента, досягти належного засвоєння матеріалу усіма учасниками групи, вирішити різні виховні та розвиваючі задачі. Використання цього методу спонукає викладача до постійної творчості, самовдосконаленню, професійного та особистого росту і розвитку. В процесі ознайомлення з тим чи іншим інтерактивним методом, викладач стає організатором самостійної, навчально-пізнавальної, комунікативної, творчої діяльності студентів; у нього з'являються можливості для вдосконалення процесу навчання, розвитку комунікативної компетенції студентів та цілісного розвитку їх особистості. Отже, використання в педагогічному процесі технології інтерактивного навчання є необхідною умовою оптимального розвитку і тих, хто навчається і тих, хто навчає.

Література:

1. Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов (теория и практика обучения языкам) / Э.Г. Азимов, А. И. Щукин. – М.: “Икар”, 2009. – 448 с.
2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. – М.: АРКТИ, 2004.
3. Кавтарадзе Д.Н. Обучение и игра. Введение в активные методы обучения. – М., 1998.
4. Кашлев С.С. Технология интерактивного обучения. – Мн.: Белорусский верасень, 2005. – 176 с.
5. Куріцина М. “Відчуй себе інтелектуалом!”. Інтерактивні технології в розвитку творчих здібностей / М.Куріцина. – Освіта . – 2005. – № 9. – с. 4 - 5.
6. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С.Полат. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000.
7. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун , Л. Пироженко. – К., 2002.